نگاه بیرون

خطر بولتون برای ایران و کاخ سفید

The New York Times

ترجمه: روح‌اله نخعی

● مقامات ارشد پنتاگون ترس‌های عمیقی دارند؛ آنها نگران هستند جان آر بولتون، مشاور امنیت ملی جنگ‌طلب ترامپ، باعث ایجاد درگیری ناگهانی و سریع با ایران شود؛ آن‌هم زمانی که ترامپ با خارج‌کردن نیروهای آمریکایی، اهرمش را هم از دست می‌دهد. شنبه، وزارت دفاع و مقامات ارشد آمریکایی گفتند شورای امنیت ملی سال گذشته با تصمیم بولتون از پنتاگون خواسته بود برای حمله به ایران گزینه نظامی به کاخ سفید ارائه کند.

این درخواست که جیمز متیس، وزیر دفاع وقت و دیگر مقامات پنتاگون را آشفته کرد، بعد از این مطرح شد که در سپتامبر، شبه‌نظامیان نزدیک به ایران، سه خمپاره یا راکت را به محلی خالی از سکنه در زمین سفارت ایالات متحده در بغداد شلیک کردند.

در پاسخ به درخواست بولتون که وال‌استریت‌ژورنال گزارش آن را منتشر کرد، پنتاگون چند گزینه کلی را مطرح کرده است؛ حمله‌ای هوایی از سوی دیگر مرز به محل تأسیسات نظامی ایران که بیشتر جنبه نمادین داشت، اما متیس و دیگر رهبران نظامی با آن مخالف بودند و استدلال می‌کردند ماجرای خمپاره‌زدن به زمین سفارت در بغداد، حمله مهمی نبود. این مقامات می‌گویند در نهایت همین موضع پیروز بحث شد.

چنین حمله‌ای ممکن بود باعث درگیری نظامی شود. همچنین ممکن بود باعث شود عراق دستور به خروج فوری ایالات متحده از کشور بدهد؛ این را یک مقام ارشد آمریکایی می‌گوید که به شرط ناشناس‌ماندن، حاضر به گفت‌وگو درباره جزئیات درونی سیاست‌گذاری شد.

از زمانی که بولتون در آوریل به‌جای اچ‌آر مک‌مستر آمد، سیاست‌های دولت را در منزوی‌کردن ایران و فشار به آن تشدید کرده است. این بازتاب عنادی او به‌عنوان یکی از مقامات دولت جورج دبلیو بوش، علیه مقامات ایران است. او بعدها به‌عنوان یک شهروند عادی، خواستار حملات نظامی به ایران و نیز تغییر رژیم شد.

بولتون در بعضی مسائل پیشرفت‌هایی نیز داشته است؛ مثلا توانسته ترامپ را راضی کند از توافق هسته‌ای ایران خارج شود، اما در دیگر مسائل موفقیت‌های کمتری داشته است؛ مثل حفظ حضور نظامی آمریکا در شمال شرق سوریه برای مقابله با نفوذ ایران. فقط چند هفته پیش از آنکه رئیس‌جمهور در ماه دسامبر اعلام کند نیروها را بیرون می‌کشد، بولتون قول داده بود آنها را حفظ کند.

بولتون ۷۰ساله، تنها جنگ‌طلب ضد ایران در حلقه مشاوران ارشد ترامپ نیست. مایک پمپئو، وزیر خارجه، در سخنرانی هفته گذشته خود در دانشگاه آمریکا در قاهره اعلام کرد: «کشورها به شکل فزاینده‌ای متوجه می‌شوند باید با آنها مقابله کنند، نه اینکه در آغوش آنها قرار بگیرند».

اوایل همین ماه، او به ایران درباره ارسال سه موشک فضاپیما هشدار داد و آنها را پیش‌زمینه‌ای برای آزمایش تکنولوژی موشکی‌ای دانست که برای حمل کلاهک به ایالات متحده و دیگر کشورها لازم است. حرف‌های او با هدف ساخت پرونده‌ای قانونی برای اقدام دیپلماتیک، نظامی یا مخفیانه علیه ایران به نظر آمد. موضع او غافلگیرکننده بود؛ از این نظر که ایران از سال ۲۰۰۵ از این دست مأموریت‌های کوچک فضایی، اغلب برای ارسال ماهواره، استفاده کرده است. این مقام ارشد آمریکایی گفت پنتاگون و آژانس‌های اطلاعاتی با تفسیر پمپئو از تهدیددانستن ارسال این ماهواره‌ها مخالف بوده‌اند.

وقتی مک‌مستر که آن زمان یک ژنرال سه‌ستاره ارتش بود، در سال ۲۰۱۷ به‌عنوان مشاور امنیت ملی مشغول به کار شد، دستور نقشه کلی جنگی با ایران را داد. متیس که خود از زمان فرماندهی نیروهای دریایی در منطقه، جنگ‌طلبی ضد ایران است، گزینه‌هایی را ارائه کرد، اما این نقشه‌ها حملات دقیقی نبودند که بولتون بعد از حمله به سفارت آمریکا در شش سپتامبر در نظر گرفته بود.

یکشنبه بعد از حمله، مقام ارشد آمریکایی گفت میرا ریکاردل، معاون وقت بولتون، جلسه‌ای فوری از مشاوران امنیت ملی ترامپ تشکیل داد و خواستار جلسه کمیته معاونان شد و درخواست گزینه‌های تلافی‌جویانه را مطرح کرد. یازدهم سپتامبر، کاخ سفید در بیانیه‌ای گفت: «ایالات متحده رژیم ایران را برای هر حمله‌ای که منجر به مجروحیت کارکنان ما یا صدمه به تجهیزات دولت ایالات متحده شود، مسئول می‌داند. آمریکا با سرعت و قاطعیت در دفاع از جان آمریکایی‌ها واکنش نشان خواهد داد».

آنچه بعدها اتفاق افتاد، شیوه مدیریت بولتون را نشان می‌دهد. به‌عنوان مشاور امنیت ملی رئیس‌جمهور، او تا حد زیادی گفت‌وگوها برای سیاست‌گذاری درونی را که ممکن بود منجر به اختلاف‌نظر در سطوح بالا شود، حذف کرده است.

این مقامات می‌گویند بولتون نمی‌خواهد دیدگاه‌های مخالف را بشنود، از درز اخبار متنفر است و می‌خواهد همه چیزهایی را که به دست رئیس‌جمهور می‌رسد، کنترل کند. به نظر این مقامات، نتیجه این است که گزینه‌ها چندان بررسی نشده و از آن مهم‌تر، باعث ایجاد ریسک تشدید تنش‌ها می‌شود.

politics@sharghdaily.ir

قاسمی از تعریف مکانیسم مالی با کشورهای منطقه و فرامنطقه خبر داد

از ابتدا منتظر اروپا نماندیم

سخنگوی وزارت خارجه در نشست خبری از اروپا برای تأخیر در راه‌اندازی SPV گلایه کرد و گفت: اروپایی‌ها در اجرای این سازوکارها تأخیر کرده‌اند و نشان داده شد که آنها ساختارهای کافی برای تحقق این مکانیسم را در اختیار ندارند. بهرام قاسمی با اشاره به فشارهای آمریکا برای جلوگیری از اجرای این روند، ادامه داد: آنها نمی‌خواهند که چنین مکانیسمی ایجاد شود. ما از همان ابتدا منتظر اروپایی‌ها نماندیم و مسیر خود را با جدیت دنبال کردیم و همچنان در انتظار تصمیمات اروپایی‌ها نخواهیم ماند. ما در این زمینه ناتوانی‌ای را که آنها با آن روبه‌رو هستند احساس کردیم، ولی بر اساس پیام‌ها و اراده‌ای که در کشورهای اروپایی در این زمینه وجود دارد احساس می‌کنیم که با وجود این مشکلات این اراده وجود دارد که سازوکار نهایی شود و در همین چارچوب نمی‌توانیم به صورت قطعی اظهارنظر کنیم که این بحث نهایی نمی‌شود و همان‌طور که گفتم، در جریان تحقق این موضوع کارشکنی‌ها و فشارهای آمریکا وجود دارد.

به گزارش «ایسنا»، سخنگوی وزارت خارجه در ادامه این نشست در پاسخ به سؤالی مبنی‌بر اینکه آیا برای ادامه روابط تجاری بین ایران و عراق سازوکار مالی مشخصی پیش‌بینی شده است، گفت: همان‌طور که ما منتظر اس‌پی‌وی نماندیم، در مورد نحوه همکاری‌هایمان با کشورهای دیگر مکانیسم‌های مشخصی را تعریف کرده‌ایم. تصور نمی‌کنم مشکلی در رابطه با عراق در این زمینه وجود داشته باشد. ما مکانیسم‌هایی را در ارتباط با تبادلات مالی با تعدادی از کشورهای منطقه و فرامنطقه تعریف کرده‌ایم، البته ما در مورد جزئیات آن صحبت نمی‌کنیم، چراکه با دشمنانی مواجه هستیم که می‌خواهند هر اقدام ما را در این زمینه با مشکلاتی روبه‌رو کنند. موضوع دیگری که قاسمی به آن پرداخت، پرتاب دو ماهواره از ایران به فضا بود. قاسمی درباره اظهارنظر برخی مقامات اروپایی و آمریکایی در این زمینه و مخالفت آنها با این موضوع، گفت: این موضع‌گیری‌ها نابجا و غلط است. جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک کشور مستقل حق استفاده از تمام تکنولوژی‌های موجود برای پیشرفت کشور خود را دارد و در این مسیر حرکت می‌کند. او در پاسخ به این سؤال که آیا آغاز روند تولید سوخت ۲۰ درصد با توجه به صحبت‌های رئیس سازمان انرژی اتمی متناسب با تعهدات ما در برجام هست یا نه؟ گفت: ما تاکنون به برجام متعهد بوده‌ایم. به تمام تعهدات خود پایبند بوده‌ایم و به جامعه جهانی نیز نشان داده‌ایم که به تعهدات خود پایبند هستیم و اینکه در آینده نسبت به این موضوع چه تصمیمی می‌گیریم بحثی است مربوط به آینده و همچنین به عملکرد و نقش طرف‌های مقابل ما در برجام نیز بستگی دارد و باید ببینیم که آنها به تعهدات خود عمل می‌کنند یا نه؟ سخنگوی وزارت خارجه در ارتباط با اظهارنظر برخی از مقامات افغان درباره مذاکرات ایران با گروه طالبان و انتقادهای این افراد گفت: «ما شاهد برخی از گفتارها و همچنین شنیدن چند صدای متفاوت نسبت به جمهوری اسلامی ایران در افغانستان در چند روز اخیر بوده‌ایم. ما همان‌طور که پیش از این گفته‌ایم، مذاکراتمان با گروه طالبان با اطلاع دولت افغانستان بوده است. روابط خوبی بین دو کشور ایران و افغانستان وجود دارد. ایران همواره بر علاقه‌مندی خود برای ایجاد صلح و ثبات و امنیت در افغانستان تأکید کرده است». سخنگوی وزارت خارجه ادامه داد: ما از برخی از اظهارنظرها در افغانستان در مورد مذاکرات ایران و طالبان تعجب می‌کنیم، درحالی‌که همان‌طور که قبلا نیز گفتم، ما از قبل به دولت افغانستان در این زمینه اطلاع داده بودیم و بعد از آن نیز به آنها گزارش دادیم. برخی از این موضع‌گیری‌ها که در این ارتباط انجام شده برای ما قابل فهم نیست و مشخص نیست که آیا این صحبت‌ها شخصی بوده یا نه؟ قاسمی گفت: از دیگر سو باید به این نکته توجه کنیم که ایران تنها کشوری نیست که با طالبان مذاکره می‌کند. اکنون کشورهای متفاوتی در حال مذاکره با طالبان هستند و ما شاهد این نبودیم که مقامی در کابل یا جای دیگری به این نوع مذاکرات اعتراض کند و سخنانی که در زمینه گفت‌وگوی ایران و طالبان مطرح شده برای ما شگفت‌آور و تعجب‌برانگیز است.

تقویت همکاری‌های تهران- بغداد

روحانی اسفند به عراق می‌رود

وزیر خارجه روزهای شلوغی را در عراق سپری می‌کند. محمدجواد ظریف دیروز با نخست‌وزیر، رئیس مجلس و رئیس‌جمهوری عراق دیدار کرد. دفتر نخست‌وزیری عراق بعد از دیدار عادل عبدالمهدی با ظریف در بیانیه‌ای اعلام کرد: «سیاست عراق بر پایه ایجاد بهترین روابط با همسایگان است و این کشور خواستار آینده‌ای بهتر در روابط دوجانبه با جمهوری اسلامی ایران است». به گزارش «السومریه‌نیوز»، در این بیانیه آمده که عادل عبدالمهدی از گفت‌وگوهای موفقیت‌آمیز برهم صالح، رئیس‌جمهور عراق، در سفر اخیر به تهران اظهار خشنودی کرد و گفت: امیدواریم که این سفرهای متقابل میان مسئولان ایرانی و عراق منجر به تقویت روابط دوجانبه شود. طبق این بیانیه، ظریف نیز در این دیدار بر ایستادگی جمهوری اسلامی ایران در کنار عراق و دولت آن و همچنین تقویت نظام سیاسی و دموکراتیک آن و تلاش برای گسترش روابط میان دو کشور در تمامی زمینه‌ها تأکید کرد. وزیر خارجه دیروز با رئیس مجلس و رهبران فراکسیون‌های پارلمان عراق نیز دیدار داشت.

در این دیدار رئیس مجلس عراق، با اشاره به تاریخ و منافع مشترک دو کشور، از نقش ایران در کمک به ملت عراق در شکست داعش قدردانی و بر تقویت و گسترش روابط دو کشور در زمینه‌های مختلف و به‌ویژه اقتصادی تأکید کرد. به گزارش «ایسنا»، ظریف نیز در این دیدار با اشاره به روابط خوب دو کشور، به‌ویژه روابط پارلمانی دو کشور در سال‌های اخیر، افزود: دیدار هفت میلیون ایرانی و عراقی در سال از کشورهای یکدیگر، یک ملاک برجسته در نزدیکی دو ملت بزرگ ماست. در این دیدار، رؤسای فراکسیون‌های پارلمانی عراق نیز نظرات و دیدگاه‌های خود را درخصوص تقویت و پیشبرد روابط با ایران و حمایت از آن مطرح و اعلام آمادگی کردند تا از ظرفیت‌های پارلمانی نیز برای توسعه و تعمیق روابط دو کشور استفاده کنند. حسن کریم الکعبی، معاون اول رئیس پارلمان عراق هم گفت: ما بر لزوم همکاری و تقویت تلاش‌ها در مقابله با چالش‌های مشترک تأکید می‌کنیم. عراق خواهان گسترش روابط با جمهوری اسلامی ایران در زمینه‌های مختلف است. ظریف با اعضای فراکسیون ائتلاف سازندگی عراق هم دیدار کرد. او در این دیدار با کنایه به آمریکا گفت: «کسانی که هفت تریلیون دلار در منطقه خرج کردند، برای امنیت و ثبات منطقه هزینه نکردند، بلکه برای منافع یک‌جانبه خود خرج کردند». وزیر خارجه سپس با جمعی از شخصیت‌ها و نمایندگان اقلیت‌های دینی عراقی در محل اقامت وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با وی دیدار و گفت‌وگو کرد.

وزیر خارجه ایران پیش از این با همتای عراقی خود دیدار کرده بود. دیروز وزارت خارجه عراق هم در بیانیه‌ای به جزئیاتی از این دیدار پرداخت. در این بیانیه آمده: «در دیدار وزیران خارجه ایران و عراق در رابطه با روابط دوجانبه، مسائل مورد اهمیت دو کشور همسایه، وضعیت کنونی منطقه و همچنین اجرائی‌کردن توافق‌های امضاشده میان دو کشور بحث و گفت‌وگو شد».

بر اساس این بیانیه، محمد علی الحکیم بر تقویت روابط کشورش با تمام کشورهای جهان و خصوصا کشورهای همسایه بر اساس منافع مشترک و دورکردن خطرهای مشترک تأکید کرد و گفت: روابط میان ایران و عراق در سایه سفرهای متقابل مسئولان ایرانی و عراقی پیشرفت قابل‌توجهی داشته و عراق خواستار گسترش و تقویت این روابط در تمامی زمینه‌ها به منظور خدمت به دو ملت همسایه است. از سوی دیگر، محمدجواد ظریف، وزیر خارجه کشورمان، بر ایستادگی ایران در کنار عراق در جنگ با تروریسم و تداوم حمایت و همراهی از این کشور در مرحله بازسازی تأکید و از پیروزی‌هایی که نیروهای امنیتی عراقی محقق کردند تمجید کرد.

ظریف در حاشیه سفر خود از سفر رسمی رئیس‌جمهوری ایران به عراق خبر داد. به گفته ظریف، روحانی ۲۰ اسفند راهی بغداد می‌شود. پیش‌تر حسن دانایی‌فر، مشاور معاون‌اول رئیس‌جمهور، از سفر جهانگیری در بهمن‌ماه خبر داده بود.

کوتاه دیپلماسی

پمپئو: با ملک سلمان درباره ایران رایزنی کردم

● **ایسنا:** وزیر امورخارجه آمریکا در توییتی گفت با پادشاه عربستان بر سر ایران گفت‌وگو کرده است. مایک پمپئو، وزیر امورخارجه آمریکا در صفحه توییتری خود با اشاره به دیدارش با سلمان بن عبدالعزیز، پادشاه عربستان، اظهار کرد که آنها بر سر مسائل گوناگونی ازجمله ایران، یمن، سوریه و افغانستان به بحث و گفت‌وگو پرداخته‌اند.

احضار سفیر ایران در انگلیس در ارتباط با پرونده نازنین زاغری

● **ایسنا:** منابع رسانه‌ای انگلیسی اعلام کردند که وزارت امورخارجه این کشور سفیر ایران در لندن را در ارتباط با پرونده نازنین زاغری احضار کرد. به نوشته روزنامه ایندیپندنت، جرمی هانت، وزیر امورخارجه انگلیس سفیر ایران در لندن را به وزارت امورخارجه احضار کرده «تا نگرانی‌ها درباره پرونده نازنین زاغری، شهروند دوتابعیتی ایرانی-انگلیسی را به او ابلاغ کند».

واکنش وزارت خارجه لهستان به احضار کاردارش در تهران

● **شرق:** وزارت امورخارجه لهستان با اعلام خبر دیدار کاردار این کشور در تهران با مقام وزارت امورخارجه ایران، بر حق خود برای «برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی» تأکید کرد. وزارت امورخارجه لهستان با انتشار بیانیه‌ای که روی وب‌سایت این وزارتخانه قرار گرفته است، اعلام کرد که کاردار این کشور در تهران با رئیس اداره اول شرق اروپای وزارت امورخارجه ایران دیدار کرده و درباره برگزاری کنفرانس بین‌المللی با موضوع خاورمیانه که قرار است به‌طور مشترک با آمریکا برگزار شود، توضیحاتی ارائه داد. وزارت امورخارجه لهستان در ادامه بیانیه خود آورده است: از نظر ما، جامعه بین‌الملل حق دارد درباره مسائل مختلف منطقه‌ای و جهانی بحث و رایزنی کند و لهستان نیز (این حق را دارد) که کنفرانسی برگزار کند که هدف آن ایجاد بستر برای اقداماتی در راستای برقراری ثبات و رفاه در منطقه خاورمیانه است. به گزارش ایسنا، این کنفرانس که به درخواست آمریکا برگزار می‌شود و آن‌گونه که واشنگتن اعلام کرده، تمرکز آن روی ایران خواهد بود و در ماه فوریه در ورشو پایتخت لهستان برگزار می‌شود.

نفع نمایندگان در استانی‌شدن انتخابات است

باید به سمت نظام ترکیبی حرکت کنیم

ادامه از صفحه ۶

این دانش‌آموخته حقوق دانشگاه بهشتی تأکید می‌کند که تمام بحث او تا به اینجا درباره «فرمول انتخابات» بود؛ فرمول انتخاباتی بخشی از «نظام انتخابات». به گفته او «نظام انتخاباتی یک معنای عام دارد که به مجموعه مسائل انتخابات گفته می‌شود. یک معنای خاص هم دارد که بیشتر ناظر بر فرمول انتخاباتی است». حالا مختاری پیشنهاد خود را مطرح می‌کند: «ما یا باید به سمت نظام تناسبی حرکت کنیم یا به سمت نظام ترکیبی. مدلی که الان ما در ریاست‌جمهوری پیشنهاد دادیم که متن شده و در حال بررسی است، مدل ترکیبی است». درحال‌حاضر پیشنهاد مختاری در هشت ماده درباره ترکیبی‌شدن انتخابات در ریاست‌جمهوری در حال بررسی است. در صورت موافقت این مواد به «لایحه جامع انتخابات» افزوده می‌شوند.

بنا به گفته او دولت با طرح نماینده‌ها درخصوص استانی‌کردن انتخابات مجلس هم‌دل نیست. با وجود این او اظهارات سخنگوی وزارت کشور را که در روز تصویب یک‌فوریت این طرح گفته بود: «دولت با کلیات طرح استانی‌شدن انتخابات موافق است منوط بر اینکه برخی نکات در کمیسیون به این طرح اضافه شود»، می‌گوید: «تاآنجاکه من می‌دانم دولت با استانی‌شدن انتخابات مجلس هیچ هم‌دلی ندارد. البته وزارت کشور بی‌تفاوت است و کاری انجام نمی‌دهد». مختاری دل خوشی از وزارت کشور و «لایحه جامع انتخابات» هم ندارد. در جلسات تدوین آن شرکت نکرده اما نتیجه کار وزارت کشور را در ریاست‌جمهوری دیده و به‌شدت به آن انتقاد دارد. با وجود این، پیشنهادهای خود را درباره فرمول انتخابات به معاونت حقوقی رئیس‌جمهور داده که در دست بررسی است و در صورت موافقت وارد این لایحه می‌شود.

فرمول تناسبی راه مناسب تقویت احزاب

مختاری درباره فرمول تناسبی انتخابات توضیح می‌دهد: «فرمول تناسبی را آلمان اختراع کرده، اما دنیا به این موضوع اقبال خوبی نشان داد، به‌ویژه در دهه ۹۰ بعد از فروپاشی شوروی. دهه ۱۹۶۰ عصر استعمارزدایی بود یعنی در آفریقا و جاهای دیگر به‌سرعت کشورها مستقل شدند، دهه ۹۰ هم دوره دموکراتیزاسیون بود؛ تنها ۱۵ کشور از فروپاشی شوروی به وجود آمد. کشورهای اروپای شرقی همه می‌خواستند دموکراتیک بشوند، برای همین قوانین انتخابات خود را تغییر دادند. در آن موج به این فرمول خیلی اقبال نشان داده شد. بیرون از این حوزه هم البته کشورهایی این فرمول را انتخابات کردند. اکنون در اروپا کشورهای مطرحی که فرمول ترکیبی را دارند آلمان و ایتالیا، در اقیانوسیه هم نیوزلند و در آسیا شرقی هم ژاپن و کره جنوبی این نظام را دارند. در همسایگی ما روسیه، پاکستان و بیشتر کشورهای شوروی سابق این فرمول انتخاباتی را دارد. آن چیزی که ما در لایحه جامع پیش‌بینی کردیم برای دوره گذر است، زیرا خیلی از کشورها دارند به سمت تناسبی کامل حرکت می‌کنند. ما گفتیم برای دو دوره به‌صورت آزمایشی در حد ۲۰ درصد مجلس را به احزاب اختصاص دهیم. اگر خوب بود بعدا ۲۰ درصد را ۴۰ درصد کنیم؛ یعنی اگر نتیجه مثبت گرفت، رنگ تناسبی این انتخابات را بیشتر کنیم. پیشنهاد فعلی ما یعنی واردکردن یک عنصر تناسبی به فرمول انتخاباتی در ساده‌ترین و سریع‌تر شکل خود».

ایرادات پایه‌ای دیگر نظام انتخاباتی

همان‌طورکه مهدی مختاری قبل‌تر گفته بود، بیشتر بحث او درباره فرمول انتخابات است. او با مطرح‌کردن دیگر مشکلات نظام انتخاباتی سعی می‌کند به فرمول انتخاباتی اهمیت بدهد، آن را در جای خود قرار دهد و ناخواسته مانند بسیاری از افراد، تغییرات این‌چنینی را حلال بخش عمده‌ای از مشکلات ارائه دهد: «ببینید قانون انتخابات ما دو، سه اشکال پایه‌ای دارد که حتی قبل از فرمول آن است. نظارت استصوابی شورای نگهبان یکی از آنهاست. نداشتن یک کمیسیون ملی انتخابات برای مقررات‌گذاری و نظارت بی‌طرفانه هم یک بعد دیگر است. این کمیسیون معمولا در دنیا یک نهاد مستقل است. این را ما هم در قانون احزاب پیش‌بینی کردیم و هم در قانون انتخابات شوراها نوشته‌ایم. به‌هرحال ما فعلا چنین نهادی نداریم. موضوع دیگری هم که مطرح است صلاحیت انتخاب‌شوندگان است. اکنون شرایط انتخاب‌شوندگان خیلی توسعه داده شده است. انتخابات آزاد منصفانه دو رکن دارد؛ یکی داشتن حق رأی است و یکی هم حق انتخاب‌شدن. با سخت‌کردن شرایط دامنه افرادی که انتخاب می‌شوند سخت‌تر شده است. حتی در لایحه جامع محدودتر هم شده که این یک فاجعه است. بنابراین نظام انتخاباتی در معنای عام خود این ایرادهای خیلی پایه‌ای را دارد و این ایرادهای پایه‌ای نسبت به فرمول انتخاباتی جنبه فرعی دارد. همین تحزب را که دغدغه شده است نگاه کنید؛ الان نظام‌های اکثریتی داریم مانند انگلیس و آمریکا و نظام‌هایی هم داریم که تناسبی صد درصد هستند، مانند بیشتر کشورهای اروپایی، خب در همه اینها احزاب قوی هستند. تحزب در درجه اول به دموکراسی احتیاج دارد. دموکراسی است که حزب را ایجاد می‌کند. در همین آمریکا اصلا یک کلمه درباره حزب در قانون اساسی وجود ندارد. از اول هم نظر به این نبود که احزاب در آمریکا به‌وجود بیایند ،چراکه اصلا خوش‌بینی‌ای نسبت به آن وجود نداشت، اما دموکراسی جامعه آمریکا را وادار کرد که احزابی قوی درون خود به وجود آورد. اگر استانداردهای دموکراسی را رعایت نکنید، احزاب شکل نمی‌گیرند کماانیکه شکل هم نگرفتند. ما الان حدود ۲۵۰ حزب ثبت‌شده در وزارت کشور داریم، ولی اینها کارآمدی و هیچ نقشی در انتخابات ندارند».